

OVE PETERSEN:

KVINDER, OPIUM & TRANSFINITTE TAL

Jeg vil nu læse¹⁾ en tekst. Men den skrevne tekst skal ikke, som hos Derrida i 1968, overvåge det talte ord. Når stemmen svigter hos Derrida, må han appellere til skriftens synlige tale. Jeg holder, siger Derrida, som De kan se, en tekst foran mig ("devant moi"), som jeg vil læse op og mod hvilken jeg nu skal forsøge at føre Deres hænder og øjne ("vers lequel il faudrait bien que je tente de conduire vos mains et vos yeux"). Dette grammatologiske skue-spil skal ikke igen opføres her. Jeg vil ikke stille nogen i udsigt at den følgende tekst vil give nogen større indsigt i noget som helst. Så derfor kan alle godt lukke øjnene. Den transfinite stemme skal høres og ikke ses.

Udgangspunktet for det følgende er dels en bemærkning hos Benveniste, dels en afmærkning hos Borges. Benveniste siger at enhver snak om modaliteter må begynde med tegnets arbitraritet ("Tout propos...sur les modalités du discours commence par énoncer le caractère arbitraire du signe linguistique"). Og det har jeg så gjort. Borges skriver et sted at kun tre ting er værd at bruge tid på, nemlig kvinder, opium og transfinite tal. Jeg vil her lade opium'en (kultur er intoxication siger Freud) og kvinderne ligge - i min tale. Og sige lidt om det transfinite.

Hvis jeg ellers kan læse. Hvad der er blevet skrevet på disse sider. Jeg forstår ikke alt hvad der står. For hvis jeg selv vidste hvad jeg mente, var der jo ingen grund til at skrive det ned og læse det op. Sprogets yoyo. Ved at skrive en tekst har jeg nemlig givet afkald på overhovedet at få at vide, hvad det er denne

stemme taler om. Men den får tiden til at gå.

Lingvistikens nationalisering

Naturvidenskabens princip, det der grundlægger, instituerer selve naturvidenskaben som netop naturvidenskab, formuleres ofte som "Mål alt, hvad måleligt er, og gør det måleligt, som ikke er det". Denne formulering tillægges som regel Galileo Galilei. Men sætningen findes ingen steder i hans skrifter. Og det er heller ikke andre steder nævnt, at han skulle have sagt noget sådant. Noget tyder da på at det er en ren national sætning. En ren dansk sætning, der stammer fra Harald Høffdings "Den nyere Filosofis Historie". Hvor Høffding skriver: "Derfor er det Galileis Princip at maale alt, hvad maaleligt er, og gøre det maaleligt, som ikke er det". Sætningen synes derfor snarere at sige noget om positivismens syn på naturvidenskaberne, end om hvad der er der sker hos Galilei.

Man kunne måske derfor sige, at det der foregår i bevægelsen fra Galilei til Høffding er en slags nationalisering af en bestemt form for tænkning. Den naturvidenskabelige. Og denne nationalisering er netop forudsætningen for den universalisering, som kommer til udtryk i princippet. Naturvidenskaben er universel, er vendt (versus → vertere = vende) mod ét punkt (unus = en). Nemlig det hele (universus). Det vil sige, at den breder sig ud over det hele. Naturvidenskaben er hel-bredende.

Ligesom strukturalismen. For parallelt med naturvidenskabens princip kunne strukturalismens princip siges at være: "Kommunikér alt, hvad der er kommunikerbart, og gør der kommunikerbart, som ikke er det". Strukturaliseringen af de humanistiske videnskaber er således selve deres videnskabelighed. Det er derfor ingen tilfældighed at Greimas' "Sémantique structurale" åbner med et kapitel om "les conditions d'une sémantique scientifique". For "sémantique structurale" og "sémantique scientifique" er et og det samme.

Drivkraften i og bag denne videnskabeliggørelse er en universalisering af den strukturelle lingvistik. Af Saussure's "linguistique générale". En lingvistik hvis generalitet, hvis almenhed (alm.enhed), garanteres af de enkelte nationalsprog. For denne videnskabs mindste enheder, tegnene, er kun begribelige ud fra disse natio-

nalsprogs struktur. Det er den der betyder noget. Lingvistikken betyder nemlig ikke noget - i sig selv. Den er kun begribelig ud fra en almen semiologi. Det er dens love, det er denne videnskabs love som låner lingvistikken dens videnskabelighed.

Og det vil først og fremmest sige dens evne til at artikulere det begær som Greimas taler om på den første side i "Sémantique structurale": "ce désir commun de cerner le problème de la signification". Den betydning som er konstituerende for den menneskelige verden: "le monde humain" er lige med "le monde de la signification". Set herudfra bliver semiotikken et forsøg på at semantisere kulturen. Semantikken, siger Greimas, er den glemte og forsømte del af lingvistikken. Semiotikken er derimod et forsøg på at bringe denne glemsel til op-hør. Og det i en sådan grad at den ikke blot udfylder dette hul i lingvistikken, men generaliserer dette felt. Således at semantikken breder sig ud over hele det kulturelle områder.

Når betydningen svigter eller svinder ind, en art kulturel caries, er semiotikken straks parat som healer: den helbreder ved at udfylde, ved at semantisere og cementere hullerne i kulturen: "Kommunikér alt, hvad der er kommunikerbart, og gør det kommunikerbart, som ikke er det".

Når Saussure siger, at der i sproget kun er forskelle uden positive led, kunne denne strukturalistiske, semiologiske semantisering derfor kaldes negativisme. På en gang en parallel og en modsætning til den nævnte positivisme. Positivismen og negativismen er ikke blot to idehistoriske formationer. Men to modaliteter. En positiv og en negativ pol der gensidigt betinger hinanden og som begge kommer til orde i sproget. Talen og skriften. Nydelsen og begæret. Navnet og signifianten. Glæden og smerten. Livet og døden.

Skriften funderer talen: den er talens fundament og den udtænker talen. Talen er en fusion. Men når DET er sagt, kløves talen og den udsender en ny energi. En skrift: skriften er en fission. En fiktion. Det talen taler om, er det skriften afskriver. Og når skriften skrifter, tager talen det til sig. I en og samme spaltede bevægelse. I det uendelige.

I grammatologiens blindgyde. Men spørgsmålet er, hvor denne blindgyde fører hen? Til metafysikken. Og

det vil for grammatologiens vedkommende sige til en dekonstruktion af metafysikken. Metafysikken som et kulturelt symptom. Men kulturen kan ikke helbredes. Og det ved grammatologien i modsætning til semiotikken. Derfor gør den sig til. Gør sig selv til et symptom i den kulturelle labyrint. Til kulturens blindgyde.

Semiotikkens nekrofili

Ingen af disse to veje - den formørkede metafysiske vej og dekonstruktionens oplyste vej - er min vej. Jeg befinder mig bedst i tasmørket. Der hvor tosserne (tosse = tus) og alle de andre gale opholder sig. Der hvor dekonstruktionen ikke er en kritik af metafysikken. Der hvor dekonstruktionen ikke er en blindgyde i den kulturelle labyrint. Men der hvor dekonstruktionen, "la deconstruction" er en "dé - construction". La construction du dé. Altså en terning. En terne. Det vil sige en forbindelse af tre numre. Af tre modaliteter: mørke, lys, tasmørke.

Terningen er ikke et rum. En kubus. Men en scene. Psyken forstået som en scene. Hvor det er terningen der spiller. Men dette spil er ikke noget skuespil. For terningens øjne ser intet. De ternes. De sønderdeler i form af terninger. Men ikke i det uendelige. Terningen er ikke en blindgyde. Tværtimod spalter terningen det uendelige, det infinitte, den dobbelte cirkel: . Ikke i form af den metafysiske rationalitets rette linjer. De er finitte. Men det infinitte dele i to treenigheder: . Det transfinitte. Som transfinit spejles det i det finitte og teatraliseres i det infinitte.

Talen er forståelig, kærlig. Den er kærligheden. Min kone forstår mig ikke. Det vil sige elsker mig ikke. Skriften lider under ikke at blive forstået. Derrida svarer på et spørgsmål om hans skrifts ulæselighed: "J'en souffre". Hvorimod den transfinitte stemme er forelskelsen. Forelsket i objektet. Forelskelsen forårsager intet. Dens årsag er i virkningen. I objektet.

Hvorimod forståelsen isolerer objektet. Og fjerner stemmen. Man kan kun elske og dermed forstå det der er ubevægeligt. Vi forstår kun det der står. Det der er dødt. Al forståelse og al kærlighed er nekrofili. Et seksuelt misbrug af lig. Af ligheden. Den hedengangne.

Således som det for eksempel finder sted i semiotikken og den strukturelle lingvistik. Med tesen om tegnets arbitraritet ("Le principe ... domine toute la linguistique"). Jeg har nævnt at Saussure's semio-lingvistik er negativistisk, det vil sige infinit, i og med formuleringen: "dans la langue il n'y a que des differences sans termes positifs". Ingen positivisme, men et uendeligt netværk af signifiant'er og signifié'er. Således som det senere bliver fremhævet af og i semiotikken og grammatologien i 60'erne og 70'erne.

Men tesen om det arbitrære tegn standser dette skue/spil. Den blokerer tegnets dramaturgiske udfoldelse ved at forankre signifiant'erne og signifié'erne til virkeligheden. Det uendelige sprog og det uendelige antal sprog må ikke, og kan for Saussure ikke være indbyrdes uforståelige. Det vil sige uden noget fælles bånd. I virkeligheden taler de alle om det samme. Virkeligheden er en finit bremse på de infinitte forskelle. Virkeligheden er virkelig - et lig og en lig-hed.

Et lig som sprogformen kaster sig over i sit nekrofile begær. Saussure taler således om at "la matière phonique" skal "épouser les formes". Det vil altså sige at sprogformerne skal gifte sig med, skal indgå en ægte pagt med denne materie, der er "nebuleuse", "plastique", "amorphe" og "decomposant". Som et halvt opløst og rådnende lig. Som det så er sprogformens opgave at få sat skik på ved hjælp af "l'accouplement de la pensée avec la matière phonique". L'accouplement, det vil sige en parring. Og Saussure slutter af med at skrive disse synspunkter "font mieux comprendre ce que a été dit de l'arbitraire du signe". Og det er da så sandt som det er sagt.

Følgelig taler Saussure ikke længere om et langue uden positive termer. Men netop omvendt om et sprog der består af positive, fastlåste, fixerede, ægteskabeligt bundne og trofaste termer: "chaque terme linguistique est un petit membre, un articulus où une idée se fixe dans un son et où un son devient le signe d'une idée". Signifiant'erne og signifié'erne er rent differentielt og negativt bestemt. Tegnet er noget positivt. Og det er tegnet der er arbitrært. Uden relation til virkeligheden. Sproget og virkeligheden er to adskilte systemer. Hver for sig udgør de et afsluttet, finit og lukket system. Der ikke er i vekselvirkning med noget andet system.

Sprogets termer, dets partikler, er principielt bestemt ud fra deres plads i det sproglige system.

Singularitetens dans

Dette aspekt af den strukturelle lingvistik er derfor knyttet til den klassiske fysiks epistemologi. Hvor enhver partikel kan fastlægges i et rumligt koordinatsystem. Har man en partikels position, hastighed og kraftfelt kan den fremtidige partikelbane beregnes. Og hverken måleapparat eller iagttager influerer herpå i og med de udgør to andre systemer.

Hvorimod den infinite modalitet i semiolingvistikken svarer til det kvantefysiske aspekt. Hvor der mellem to systemer altid vil foregå en vekselvirkning, en energi-overføring. Enhver virkning er et helt multiplum af h , virkningskvantet. Derfor vil iagttageren, måleapparatet og selv betragtningen selv udgøre systemer der influerer på det betragtede system. Og derfor er virkningen principielt ubestemt med h . Man kan ikke afgøre om virkningen er v , $v \pm h$, eller $v+h$ uden en ny måling. Der medfører en ny vekselvirkning lig med eller større end h .

I modsætning til den finite modalitets bestemthed har vi altså i den infinite modalitet at gøre med en principiel ubestemthed. I fysikken Heisenbergs ubestemthedsrelationer. Og i gramma-semio-lingvistikken Derri-da's "indecidabilité".

De to modaliteter udgør altså to forskellige rum. Et kontinuert rum styret af årsags- og virkningsloven og beskrevet ved hjælp af den klassiske newtonske fysik og den generelle relativitetsteori. Og et diskontinuert rum bestående kvanter, hvis bevægelser kun kan beskrives i sandsynlighedstermer. Men selv om de to rum er forskellige udgør de ikke nogen modsætning. De glider over i hinanden. I terningen. Der hvor rummet ikke er. Der er intet mellemrum mellem de to rum. Men en ternings sorte huller.

I den generelle relativitetsteori ses gravitationsfelterne som en krumning af rummet. Derfor udgør de sorte huller en uendelig krumning af rummet, hvorved selve relativiteten bryder sammen. Men kvantefysikken om-

fatter ikke nogen gravitationsteori og derfor drejer det sig for Stephen Hawking om at "quantize gravity". For eksempel ved at anvende den kvantefysiske bølgefunktion, der normalt beskriver sandsynligheden for at en partikel er et bestemt sted på et givet tidspunkt, på geometrien.

I en forelæsning i Padua, Galilei's "sted", forsøgte Hawking i 1983 at knytte netop denne funktion til problemerne omkring verdens skabelse. Og dermed til enhver skabelse som sådan. I begyndelsen stod alt stille. Universet var et sort hul. Men de sorte huller er ikke uden struktur. De indeholder singulariteter. En singularitet er en knude i rummet. Uden udstrækning. Et dimensionsløst punkt. Alef.

I begyndelsen stod alt stille. Alt hvad der var. Men singulariteterne er ikke. De danser. Og på denne dans dannede det kosmologiske rum og det kosmologiske tid sig. I en spiral.

Ifølge den almindelige opfattelse, for eksempel Big Bang-teorien, ville universets sammenbrud, dets implosion, udslette al information. Om tidligere universer eller om andre. Men rummet indeholder rum, mellemrum, som ikke er rum. Singulariteter. Og disse singulariteter udsender information. De sorte huller er således ikke kun bundløse huller hvor alt forsvinder i gravitationens sug. De omfatter også transfinite scener.

Transanalytik

Over for denne finite modalitets nekrofilie gives der en fetichisme i den infinite modalitet. Nemlig som en tro på at kønnet kan besiddes. At man kan bruge kønnet. For eksempel med henblik på et møde. Men kroppen har ingen direkte kontakt med kønnet. Og der gives derfor kun en dissemination, en uendelig spredning af sæd, i form af denne fetichistiske tro på kønnets anvendelse. Sprogets pluralitet er et fantasme. En repræsentation af det transfinite.

Ud af det videnskabelige arbejde, det sprogvidenskabelige og det naturvidenskabelige, træder det analytiske. Ikke som arbejde, men som kunst. Som spil. Et tilfældigt terningekast. Der gives intet system uden for

sproget der kan artikulere dette tilfælde. For sprogets tilfældighed kan ikke universaliseres. Det kommer aldrig til syne i noget lys. For terningens øjne ser intet. De lytter. I tusmørket. Absolut alene.

Denne tredje modalitet er narcissistisk. Det er en relation til et u håndgribeligt køn. Til det ubegribelige. Til det der ikke kan forstås. Modsat den anden modalitets masturbation: skrift og onani er det samme. Men kønnet eksisterer i talen som stemme ved at udelukke det udsigelige. Det vil sige en væren uden for talen.

Sproget er vanskeligt, vanskeligt at forstå. Fordi det ikke kan renses for kønnet. Det vil sige tidens indbrud i talen. Som lapsus. Terningens analytiske scene, det transanalytiske, forholder sig ikke til virkeligheden. Det vil sige til en realitet der forstås ud fra tiden som varighed.

Hvis handlingen bestemmes ud fra en henvisning til en institutionel, social eller politisk realitet negeres kønnet og tiden spatialiseres. Således som det sker hos Saussure. Efter det første princip, tegnets arbitraritet, følger det andet: signifiant'en forløber i tid. Og denne tid reduceres til et rent spatielt fænomen. Dets karakter af tid negeres: tid er, siger Saussure, dels en udstrækning ("étendue"), dels én dimension: linjen.

Hvis handlingen administreres herudfra, det vil sige ud fra en tro på at tiden overhovedet kan administreres, er fremtiden kun tænkelig enten messianistisk (det vil sige revolutionært) eller apokalyptisk (det vil sige forestillingen om den endelige, planetære krig - de sidste tider). Mellem messianismen og apokalyptikken bevæger de forskellige former for reformisme sig (det vil sige enten den anden modalitets pluralisme eller den første modalitets monisme).

Den analytiske tale fra den transanalytiske scene stræber ikke efter at blive forstået. Efter at opnå en form for consensus. Og den vil derfor heller ikke lære eller belære folk. Den er ikke pædagogisk. Den skal ikke anvendes. Og den behøver derfor heller ikke at gøre nogen indrømmelser over for nogen skole, nogen gruppe eller noget system af indbyrdes enighed og forståelse.

Blækspruttens tid

Talen er hverken sort snak eller gennemsigtigt hvid. Den udøves i tusemørket. I tusemørket. I denne tredje modalitet, det transfinite, er det stemmens farve der høres. Over for de to andre modaliteters sort-hvide re-produktioner.

Terningen kastes mellem det sorte og det hvide. Således som blæksprutten (sepia) med dens hvide (kvindelige) hud kaster en sort væske (tholos) fra sig. Ikke for at gemme sig bag skyen af blæk. Men for at svømme ind i dette tusemørke som umuliggør ethvert syn og enhver fangst. Fra blækspruttens hovede²⁾ udgår nogle lange tråde der indfanger den talende. Derved bliver (sprog)-handlingen fri. Men den bliver ikke fri for sexualiteten. Sepia'ens tholos er ikke et dække. Tværtimod er tusemørket den absolutte individualitets sted. Kønnen kan hverken nationaliseres eller universaliseres. Gruppen repræsenterer derimod det sted hvor man tror at kunne administrere sexualiteten ved at instituere begæret som et dække i rummet. Som en modstand mod tidens skridt. Tiden går. Ikke i rummet. Men i Paradiset.

Noter:

1) "Kvinder, opium & transfinite tal" blev i en første version fore-læst og dermed for-hørt på et NSU-vintersymposium om "Modaliteterne", Sostrup Slot, 11-14, nov. 1983.

2) Her burde følge en transtinitisering af hovedet, således som det er påbegyndt i RUIN no. 2 (cf. min "Rigerne").